పెద్దకథ

నేనేమి చేశాను!

రంధి సోమరాజు

నారాయణరావు బండి అందదేమోనని, స్టేషనుకి హడావిడిగా నడుస్తున్నాడు. నడుస్తున్నప్పుడు కూడా అతని తలలో ఆలోచనలు నడుస్తూనే ఉన్నాయి. ఈ విషయంలో కొంచెం జాగ్రత్తగా ఉండమని వెనకనుంచి ఒక రిక్షా హెచ్చరికచేసి మరీ ముందుకు సాగిపోయింది. అప్పుడే ప్రక్కనుంచి ఒక కారు రంయ్‌మని దూసుకుంటూ ముందుకు పోయింది. అప్పటికీ అతను బాటకొక ప్రక్కనుంచే నడుస్తున్నాడు. ఎంత ఒదిగి నడుస్తున్నా ఇంకా తప్పుకో, తప్పుకో అని ఏవేవో వాహనాలు అరుస్తూనే ఉన్నాయి. ఈ వాహనాల కెందుకింత హడావిడో నారాయణరావు కర్థంకాలేదు. "ఈ లోకంలోంచే తప్పుకో బాబూ. ఎందుకు మాకీ అడ్డం" అన్నట్లుగా ఉంది వాటి నడక. ఈ ఆలోచన రాగానే అతని ఎదకుమిలి కుమిలి ఏడ్చింది. ఏమిటీ ఒదిగి ఒదిగి నడవటమని పించించిది. ఇంట్లో భార్యకా ఒదిగి ఉండాలి. బయిట యజమానికా అణిగి ఉండాలి. వీధిలో అడ్డమైన వాళ్ళకా తలవంచాలి, "ఛీ...ఏంబ్రతుకు?" అనుకున్నాడు.

ఎండ ఫెళ్లున విరగ కాస్తూంది. తారురోడ్డు కుతకుత ఉడుకుతూంది. కూల్ డ్రింక్ షాపుల్లో గ్లాసుల కెంతో కరువుగా ఉంది. చెమటలు గ్రక్కుతూ రిక్షావాడు జీవితాన్ని ఆ ఎత్తుమీదికి ఈసురోమని లాగుతున్నాడు.

అప్పుడే నారాయణరావు వీపుమీద ఛెళ్ళున ఎవ్వరో ఓ చరుపు చరిచారు. నారాయణరావు నిస్త్రాణగా నిలబడి పోయాడు. 'అబ్బా!' అనుకుంది అతని మనసు. బాధగా 'నే నెవ్వరి కేం చేశాను.' అనుకుంటూ అతని ఎద, మొగాన్ని ఆ ప్రక్కకు త్రిప్పింది. ఆప్రక్క అతనికి తెల్లనిపాల గువ్వల్లాంటి పళ్ళు 'ఏరోయ్ బాగున్నావా' అని పల్కరించాయి.

చాన్నాళ్ళకు పాత స్నేహితుడు కనిపించాడు కదా అని, నారాయణరావు మనసు ఏమాత్రం సంతోషించలేక పోయింది. ఆ మనసు, ఆ దెబ్బ తగిలిన స్థలాన్ని చేతితో నిమురుకోవాలని ఆత్రుత పడింది. కాని ఏశక్తో ఆపని చేయనివ్వలేదు. ఇంతలో ఆ మిత్రుడు, 'ఇలామారిపోయావేంటిరా' అన్నాడు, కంఠంలో ఎంతో బాధను కలబోసి. 'వెనకనుంచి నీ నడకనుబట్టి ఆనవాలు పట్టగలిగాను కాని, నిజంగా నిన్ను ఎదుటినుంచి చూస్తే అసలు అస్సలుపోల్చుకోలేక పోయేవాడినేమో' అన్నాడు.

నారాయణరావుకు తన కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరుగుతాయేమోనని భయం వేసింది. "చాల కష్టంగా ఉందిరా జీవితం' అని చెప్పడానికి అతనికి చాల కష్టమయింది. వెంటనే నవ్వుకాని నవ్వును మొగం మీద ప్రదర్శించి, 'అయితే నువ్వు ఇక్కడ ఏం చేస్తున్నావ్...మీ నాన్నగారు కులాసాః...' అన్నాడు. ఈ మాటలతో ఆ మిత్రుడు పకపకా నవ్వి, 'అరే...నా బట్టలు, చూచైనా నువ్వు గ్రహించొచ్చే...నేనేం చేస్తున్నదీ' అన్నాడు.

నారాయణరావు తనకు, కళ్ళముందు కనిపిస్తున్నది కూడ గ్రహించేశక్తి లేకుండా పోతోందేమిటి అని మనసులో దిగులుపడి పోయాడు. పైకి "అయితే నీకు రైల్వేలో ఉద్యోగం ఎప్పుడు దొరికింది? మనిద్దరం రెండున్నర సంవత్సరాలక్రితం కాబోలు, ఏలూరులో ఉనప్పుడు అప్లికేషను పెట్టాం.' అన్నాడు.

దానికా మిత్రుడు, 'ఔనురా మనం అప్పుడు దరఖాస్తు పెట్టామా అనుకోకుండా ఆరునెలల క్రితం వాళ్ళదగ్గఱునుంచి పిలుపు వచ్చింది. నా మట్టుకు నేనే ఆశ్చర్యపోయాను. మనకిక రైల్వే ఉద్యోగం దొరకడం ఉత్తదే అనుకున్నాను. కాని అదృష్టం అనుకో. లక్కీగా...మనకీ, ఈ ఉద్యోగానికి ముడెట్టేశారు. నీకు చాలసార్లు ఉత్తరం

వ్రాయాలనుకున్నాను. ఏమిటో తీరుబడి చచ్చి ఏడవదు. ఒకసారి మీ అన్నయ్య ఏలూరులో కనిపిస్తే మీవాడికేమైనా ఇంటర్‌వ్యూ వచ్చిందాండి అని అడిగాను. ఆయన ఏమీ రాలేదన్నాడు. సరేకాని, రెండు కూల్ డ్రింకులు త్రాగొద్దాంరా...ఎండ మహాదారుణంగా ఉంది' అన్నాడు.

నారాయణరావుకు బండి అందదేమోనని భయంగా ఉంది. 'కూల్ డ్రింకులు త్రాగుతూ కూర్చుంటే, బండి అందక పోవొచ్చు. ఏలూరు వెళ్ళి అన్నయ్యను బ్రతిమాలి, ఓవందైనా పుట్టించుకొని కనీసం రేపు సాయంకాలానికైనా ఇక్కడ ఉండపోతే పరిస్థితులు తారుమారై పోతాయి.' అనుకున్నాడు. వెంటనే ఆ స్నేహితునితో, 'వస్తారా నేను ఏలూరు వెళ్ళాలి. బండిదాటిపోతుందేమో అర్జంటు పనిఉంది అన్నాడు.

వెంటనే ఆ మిత్రుడు, 'ఏలూరికా...అరే... ఇంకేం...మనిద్దఱమూ కలసే పోవొచ్చు. బండి దాటిపోతుందని నీకేమీ భయం అక్కర్లేదు. రా...' అంటూ అతను నారాయణ రావును కూల్ డ్రింక్ షాపులోకి లాక్కుపోయాడు.

ఆ చల్లని పానీయం కడుపులో పడినమీదట, నారాయణరావు కళ్ళల్లో ప్రాణం కదిలింది. ఆ మిత్రునితోకలసి, స్టేషనుకు గబగబా నడచాడు. నడుస్తూ, నడుస్తూ ఒకసారి అతను తన గెడ్డం తడివి, చూసుకున్నాడు. 'ఏరా శివం...నా ఆకారం ఎలా ఉంది' అనబోయాడు. తన ఆకారం ఎట్లావుందో, అతను ఇందాకనే అన్నముక్క చప్పున స్ఫురించి, ఆ మాటను వెంటనే దిగమ్రింగేశాడు. తనకు శివంకన్న ఎక్కువ మార్కులే వచ్చినా, తనకు ఇంటర్‌వ్యూ ఎంచేత రాలేదో అని మనసులో వితర్కించుకున్నాడు. శివం ఉషారుగా సిగరెట్టుమీద సిగరెట్టు తగలేస్తూ చలాకీగా ప్రేల్తూంటే, కడుపునిండా ఉంటే ఎంత ఆనందంగా ఉండొచ్చు అనుకున్నాడు. కాని వెంటనే వాళ్ళన్నయ్య జ్ఞాపకానికివచ్చి, కడుపునిండా తింటూఉన్నా ఎక్కడలేని తాపత్రయంతో ఎప్పుడూ 'లేదో' అని గోలపెట్టే అతని మనసుకు, ఇల్లాంటి ఆనందం స్వాధీనం కాదేమో అనుకున్నాడు, ఇంతా ఖర్చుచేసుకొని వెళ్ళినా, అన్నయ్య ఆ పైకం ఇవ్వకపోతే, అప్పుడు తనేంగావాలో తోచక తికమక పడ్డాడు. కాళ్ళా వేళ్ళా బడైనా, డబ్బు తీసుకు రాకపోతే ఎల్లుండి తన సంసారం వీధిలో బడుతుంది. ఆ దృశ్యం తలచుకుంటేనే దుఃఖం వస్తోంది.

శివంతో నడుస్తూంటే, నారాయణరావుకు నడచినట్లే అనిపించలేదు. స్టేషను రాగానే, గబగబా ఏలూరుకు టిక్కెట్టు తీసుకోడానికి బయలుదేరాడు. శివం, వెంటనే 'నీకేమైనా మతిపోయిందా ఏమిట్రా...రారా...బలేవాడివే...' అంటూ అతన్ని లోనికి లాక్కుపోయాడు.

పాపం నారాయణరావు టిక్కెట్టు లేకుండా ఎప్పుడూ ఎప్పుడూ ప్రయాణం చెయ్యలేదు. 'కొంపదీసి ఎవరైనా పట్టుకుంటే' అనుకొని హడలిపోయాడు. తనదగ్గర రానుపోను చార్జీలకు సరిపడే డబ్బుకూడలేదు. ఆ మీదట ఇలాశివం ఎక్కమన్నాడు. నేను ఎక్కాను అని తను చెప్పలేదు కదా! ఎందుకొచ్చినగొడవ. తను పట్టుబడితే బోలెడన్ని పనులు దండుగ...అబ్బే...టిక్కెట్టు కొనుక్కోకుండా రైలెక్కకూడదు అనుకున్నాడు. ఇలా అనుకొని శివంతో 'కాదురా నీకు తెలియదు. ఎందుకేనా మంచిది నన్ను టిక్కెట్టు కొనుక్కోనిద్దూ...' అన్నాడు. శివం స్నేహితుని అమాయకత్వానికి పకపకా నవ్వాడు. 'చాల్లే...ఇకరా...' అంటూ ముందుకు సాగిపోయాడు. నారాయణ రావుకు ఏమిచెప్పడానికి తోచలేదు. సరే... ఏంజరిగితే అదే జరుగుతుంది, అనుకొని రైలెక్కాడు.

నారాయణరావు బండిలోకూర్చున్న మీదట శివం, 'ఎందుకురా అలా భయపడి పోతావ్...' అంటూంటే పాపం అతను దానికి జవాబుగా ఏమీ చెప్పలేకపోయాడు. శివంవైపు వెర్రిగా చూశాడు అంతే...

ఇంకో స్టేషను రాగానే శివం, నారాయణ రావును తీసుకపోయి, సెకండుక్లాసులో కూర్చుండబెట్టాడు. నారాయణరావుగుండె లొక్కసారిగా దడదడలాడాయి. అతనికి ఏమనడానికి నోరు రాలేదు. శివం ఏదైన స్టేషనులోదిగి తిరిగి తన దగ్గరకు వచ్చేవరకు అతను తనప్రాణాం అరచేతిలో పెట్టుకొని కూర్చునేవాడు. మెత్తని కుషన్లమీద కూర్చున్నా, అతని మనసు మనసులో ఉండటం

లేదు. జీవితంలోని ఒడుదొడుకులను గురించి అది ఏమిటో పిచ్చిపిచ్చిగా ఊహిస్తూంది.

తనకే ఈ ఉద్యోగం వచ్చిఉంటే తన జీవితం ఎట్లా ఊడి ఉండేదో అనుకున్నాడు. తను ఇట్లా శివంలా ఒకనాటికీ ధైర్యం చేయలేననుకున్నాడు. ఔను...తను ఈ విషయంలో ఎందుకూ పనికి రానివాడు. అందుకనే తనకీ ఉద్యోగం రాలేదు. ఏమిటో మార్కులు, మార్కులు అనుకుంటాం గాని అవి నిత్యజీవితంలో ఎందుకు పనికివచ్చినట్లు? అన్నయ్య ఎంతో దండయాత్రలు చేసి గాని గట్టెక్కేవాడు కాదట! నాన్న ఇదే విషయం ఎప్పటూ ఎత్తిపొడిచేవాడు. అయినా అన్నయ్య ఇప్పుడు ఎంతో తెలివైన మాష్టరుగా చలామణీ అయిపోతున్నాడు. పిల్లలకు చదువు చెప్పినా చెప్పకపోయినా మరి ఏం విశేషముందో గాని, అంతా అక్కడికే ప్రైవేటు చెప్పించుకోడానికి వస్తారు. పరీక్షలలో, ఇదిగో ఈప్రశ్నలు వస్తాయి, ఆ ప్రశ్నలు వస్తాయి అని, ఆ మాష్టర్ల దగ్గర, ఈ మాష్టర్లదగ్గర సంపాదించిన ప్రశ్నలు ఆ పిల్లలకు చెప్పి వాటికి సరైన జవాబులు ఆ రాత్రికిరాత్రి వాళ్ళచేత పారాయణం చేయించడంతో డబ్బు కొల్లలుగా వచ్చి పడుతూంది. ప్రతిపిక్కతండ్రీ పిల్లవాడు పరీక్షలో కృతార్థుడు కావాలనే కోరుకుంటున్నాడుగాని, కుర్రడి నెత్తికేమైనా ఎక్కుతుందా, లేదా అని ఆలోచించే పాటి శ్రమకూడ తీసుకోవడం లేదు. ఇటువంటి మన స్తత్వంగల తండ్రులు ఉన్నారు కాబట్టే, అన్నయ్య వాళ్ళ దగ్గఱ సునాయాసంగా డబ్బు గుంజుకుంటున్నాడు. ఇప్పటికి పదివేలు పైనే ఆస్థి సంపాదించి ఉంటాడు. అయినా ఒక్క కానీ లేనట్లు మాట్లాడుతాడు ఇంతకీ డబ్బడగ్గానే ఏమంటాడో. ఇప్పుడు లేదంటే ఏంచెయ్యాలి? ఎలా.

నారాయణరావు ఒకసారి చుట్టూకలయ జూశాడు. 'శివం తన దగ్గరలేడు, మళ్ళీ ఇంకో స్టేషను రాగానే తన దగ్గరకొచ్చి చూస్తాడు. అబ్బ! శివం ఎంత మంచివాడు! తనంటే వాడికెంత ప్రేమ! పోనీ శివాన్ని ఏమైన సర్దుబాటు చేయమని అడిగితేనో. కనిపించాను కాబట్టి అడిగాడు అనుకుంటాడేమో మరి అదీ నిజమే! అబ్బే ఇలా అడగటం బాగుండదు. వాడికి మాత్రం డబ్బెక్కడనుంచి వస్తుంది. జీతం అంతా తీసుకెళ్ళి వాళ్ళనాన్న చేతిలోపోసి ఉంటాడు. అంతే వాడిని అడగటం మంచిదికాదు. అడిగినా దొరకదు కూడాను. అనవసరంగా వాడ్ని బాధపెట్టిన వాణ్ణి కావడం తప్పించి, అంతకుమించి ఏమీ జరుగదు, పాపం ఇవ్వలేక పోయాను కదా అని వాడెంత బాధపడతాడో కూడాను అంతే ఇంక ఎంత వడ్డీకైనా అన్నయ్య దగ్గరే ఎలాగో ఓలాగ ఆ డబ్బు పుచ్చుకోవాలి' అనుకున్నాడు.

నారాయణరావు మనసంతా ఆ వంద రూపాయలు ఎట్లా సంపాదించాలి అన్న విషయం మీదే లగ్నమైపోయింది. శివం పాపం ఎంత ఉషారుగా ఉల్లాసంగా మాట్లాడినా, అతనితో ఒక్కసారికూడ కలివిడిగా మాట్లాడలేక పోయాడు. ఏలూరు రాగానే, 'వస్తారా శివం...' అంటూ బండి దిగిపోయాడు. 'ఈసారి బెజవాడ వచ్చినప్పుడు మా ఇంటికి రారా' అంటూ అతనికి తన ఇంటి అడ్రసు ఇచ్చాడు. ఆ మిత్రుడు, 'తప్పకుండా వస్తారా' అంటూ బండితో ముందుకు సాగిపోయాడు.

నారాయణరావు బండి దిగాడన్న మాటేగాని, అతని మనసు మనసులోలేదు. అతనికి వాళ్ళన్నయ్య డబ్బు ఇస్తాడన్న నమ్మకం ఏమీలేదు. అయినా అతన్ని తప్పించి మరొకరి దగ్గఱకు పోయి, అడిగినా ఏమీ లాభంలేదు. పాపం అలా అతనికిచ్చే వాళ్ళెవరూ లేరు.

నారాయణరావు అన్నగారి పేరు మధుసూదన రావు అతనికీ నారాయణరావుకూ వయసులో చాల వ్యత్యాసముంది. మధుసూదనరావు మొట్టమొదటి కొడుకైతే నారాయణరావు చివరివాడు. వాళ్ళిద్దఱిమధ్యా సుమారు పది సంవత్సరాలుపైనే, వయస్సులో తేడా ఉంది. ఆ మధ్యకాలంలో పుట్టిన పిల్లలు, నలుగురు కొంత వయసు వచ్చిన తరువాత, ఏవేవో జబ్బులతో తలిదండ్రులకు పుట్టెడు దుఃఖాన్ని మిగిల్చి, ఈ లోకాన్ని విడిచి పోయారు. ఈ దుఃఖభారంతో నారాయణరావు తల్లి అతను ఎనిమిదేళ్ళ వాడప్పుడు కాలంచేసింది. ఆ తరువాత తండ్రే, వీళ్ళకు తల్లీ, తండ్రీ అన్నీ అయి పెంచుకొచ్చాడు.

మధుసూదనరావుకు అదేమిటో గాని, నారాయణరావంటే మొదటినుంచీ కిట్టేదిగాదు. నారాయణరావును అతనెప్పుడూ ఆ ఇంట్లో పనిచేసే కుర్రాడిలా చూశేవాడు. ఏపనీ లేకపోయినా వాడికి, అతను ఏదో ఒక పని అప్పజెప్పేవాడు. ఆ పనిలో ఏమాత్రం తేడా పొడాలు వచ్చినా వాడి చెట్టూ లెక్కదీసేవాడు. ఉంగరాల చేతితో మొట్టికాయలు మొట్టేవాడు. వాడు ఆ బాధతో, వాళ్ళ నాన్నగారి దగ్గరకుపోయి, 'చూడు నాన్నా అన్నయ్య ఉత్తిపుణ్యానికి ఎలా మొట్టుతున్నాడో' అని చెప్పేవాడు. ఆయనకు మధుసూదనరావంటే ఎక్కడలేని మంట వాడంటే వఠ్ఠి మొద్దబ్బాయని ఆయన భావన. అందుకు తగ్గట్టుగానే అతను, ప్రతి క్లాసు తప్పుతూ ఉండేవాడు. స్కూలు ఫైనలు గట్టెక్కేప్పటికి, బ్రహ్మాండం బ్రద్దలయింది. సెకండ్రీ గ్రేడు ట్రైనింగు ప్యాసవడానికి తాతలు దిగొచ్చారు. అంచాత ఆయన, 'ఈ చవటకు వాణ్ణి కొట్టడం తప్పిస్తే ఇంకేమీ చేతగాదు' అనేవాడు. మధుసూదనరావు కా సమయంలో తండ్రిమీద ఎక్కడలేని కోపంవచ్చేది. "ఇంత పెద్దవాణ్ణి నన్ను పట్టుకొని ఆ కుర్రకుంకముందు మందలిస్తాడా." అని విషసర్పంలా తన గదిలో బుసలు కొట్టేవాడు. తండ్రి ముందు మాత్రం మాట్లాడలేకపోయేవాడు.

నారాయణరావు క్లాసులో ఎప్పుడూ మొదటివాడు గానే ఉండేవాడు. వాడు థర్డుఫారములోకి తన పన్రెండవ ఏట "ఝూ" మని వచ్చేప్పటికి, మధుసూదనరావు అప్పటికి ట్రైనింగు ప్యాసయాననిపించుకున్నాడు. ఇందువల్లనే నేమో అతనికి నారాయణరావంటే కన్నెర్రగా ఉండేది. వాడు సాయంకాలం ఆడుకుంటూ ఉంటే, 'ఎందుకురా ఆడుతున్నావ్. వెధవా దెబ్బలు తగిలితే మమ్మల్ని చంపడానికా కూర్చొని చదవక అని, తరిమి తరిమి నాలుగు తగలనిచ్చేవాడు. వాడు ఏడుస్తూ, 'నేను చదవక పోయినా నీకన్నా నయమేలే.' అనేవాడు. దానితో అతనికి చిర్రెత్తేది.

ఇలా వుండగా ఆ సంవత్సరంలోనే మధుసూదనరావుకు వివాహమయింది. ఆ సంవత్సరంలోనే అతనికి ఉద్యోగం దొరికింది. అంతే అతను ఒక రోజున ఉన్నట్టుండి తండ్రితో, 'ఈ ఇంట్లో ఖర్చులు రోజురోజుకీ, ఓ తాడూ బొంగరం లేకుండా పెరిగిపోతున్నాయి. తేలేక చస్తూఉంటే పైగా వీడొకడు. చదువు మానిపించి ఏ కొట్టులోనో గుమాస్తాగా పారెయ్యక వాణ్ణి నెత్తికెక్కించుకుంటున్నావు. వేణ్ణీళ్ళకు చన్నీళ్ళగా వాడేమైనా తెస్తే, సంసారం గుట్టుగా పోడానికేమైనా వీలుంటుందేమోగాని, ఈ అడ్డగాడిదను ఇలా మేపుతూ కూర్చుంటే, సంసారం తెల్లారినట్టే' అన్నాడు.

దీనితో, ఆ ముసలాయన గుండెలు భగ్గుమని పోయాయి. 'ఏంటిరా వెధవా ప్రేల్తున్నావ్... మళ్ళీ ప్రేలు ఇవ్వాళ ఉద్యోగం వచ్చిందని, కళ్ళు నెత్తికెక్కి ఏడుస్తున్నావటరా...ఛీ... ఎందుకురా వెధవబ్రతుకు వీడే నువ్వయితే, నీకు తగలేసిన డబ్బుతో ఈపాటికి ఎమ్. ఏ. ఫస్టు క్లాసులో వచ్చేవాడు కాదటరా. వాణ్ణి గుమాస్తాగా చెయ్యమనడానికి నీకు నోరెట్లావచ్చిందిరా' అన్నాడు.

అంతటితో మధుసూదనరావు ఆగిపోతే అలా అలా ఎందుకాగుతాడు. వెంటనే, 'చదివిస్తే చదివించూ. ఎవ్వడొద్దన్నాడు. ఉట్టి కెక్కలేనమ్మ, స్వర్గానికేడ్చిందని; మింగమెతుకు లేదుగాని మీసాలకు సంపెంగ నూనె.' అన్నాడు.

దానితో ముసలాయన చర్రున లేచాడు. 'ఏంటిరా వెధవా గుడ్డొచ్చి పిల్లనెక్కిరించినట్టు, నువ్వట్రా నాకీనాటికి చెప్పేది కుళ్ళుబోతు వెధవా నీ సాయం లేనిదే వాణ్ణి చదివించలేననుకుంటున్నావేమో ఇవ్వాళ వ్యాపారం చిదిగిపోయిందని, పెళ్ళాం నువ్వూ కలసి ఇంక ఇక్కడ ఉంటే లాభంలేదని, వాడిచదువుమీదికి దండెత్తుతున్నారా నా కంఠంలో ప్రాణం ఉన్నంతకాలం వాడి చదువుకే ఆటంకంరాదు. నీ కంతగా కష్టంగావుంటే పోతే పో ... నువ్వు పుట్టలేదే అనుకుంటాను. కృతఘ్నపు వెధవా" అన్నాడు.

అంతే. ఆ మరునాడే మధుసూదనరావు, తండ్రితో ఇంకొన్నాళ్లు కలిసివుంటే అప్పులు పంచుకోవలసి వస్తుందని చల్లగా వేరుపడిపోయాడు.

ఆ ముసలాయన, ఈ బాధలకు గుండెలో కుమిలిపోతూ, అతి కష్టంమీద నారాయణరావును, స్కూలుఫైనలుదాకా ఈడ్చుకొచ్చి, ఒకరోజున అకస్మాత్తుగా నారాయణరావును దారీ తెన్నూ

లేని ప్రపంచంలో విడచి శాశ్వతంగా కన్ను మూశాడు.

నారాయణరావు ఒక్కసారి గుండెలు బాదుకొని కెవ్వుమన్నాడు. నాలుగు ప్రక్కలనుంచీ అతన్ని చీకటులు ఈ విధంగా ముట్టడించటంతో అతని కంతా అయోమయమైపోయింది. ఇంక నాకు దిక్కెవ్వరు నాన్నా" అంటూ అతను బావురుమన్నాడు. శవంచుట్టూ మూగిన యిరుగు పొరుగు వారంతా ఆ దృశ్యం చూసి కళ్ళ నీళ్లు పెట్టుకున్నారు. ఆ మాట విన్న మధుసూదనరావు అంతమందిలోనూ తమ్ముడు తనను అవమానపరుస్తున్నాడని, మనసులో అగ్నిని రాజేసుకున్నాడు.

"వెధవా!ఏమిటిరా ఆ ప్రేలాపన. నేను చచ్చాననుకున్నావా ఏం? దిక్కెవ్వరూ లేరని అఘోరిస్తున్నావ్. అలా ఏడిస్తే పదిమందీ నీకేమైనా ఒరగబెడతారని అనుకుంటున్నావేమో బాగుపడే లక్షణం నేర్చుకో. నేను చెప్పినట్లు అప్పుడే నువ్వు గుమాస్తాగా తగలబడి ఉంటే ఇప్పు డిలా యేడ్వవలసిన అవసరం ఏంవచ్చేది" అన్నాడు.

నారాయణరావు పాపం ఆ మాటలకు ఖిన్నుడైపోయాడు. బిక్క చచ్చిపోయాడు.

అప్పుడే ఓ పెద్దమనిషి, మధుసూదనరావును బాగా మందలించి విడిచిపెట్టాడు. "చాల్ చాల్లే వయ్యా ఆ మాటలు. తండ్రితో ఉంటే కష్టాలు పంచుకోవలసి వస్తుందని, వేరింటి కాపురం పెట్టిన నువ్వే చెప్పాలి లేవయ్యా మాలావు... చాల్ చాల్లే ... పెంచకేం జేస్తావ్? నీ తోడబుట్టిన వాడితో అనవలసిన మాటలివటయ్యా? నీ తండ్రి శవం అలా పెట్టుకొని — నీకేమేనా జ్ఞానం ఉండేనా అలాంటి మాటలంటున్నావ్. అభం శుభం ఎరుగని అమాయకుని మాటలకు, పెడర్థాలు తీస్తూ, నాలుగు రాళ్లు వాడినెత్తిన వేసిపోదాం అనుకుంటున్నావేమో, మీ నాన్న నిన్ను చదివించినట్లే, నువ్వూ అతన్ని చదివించక తప్పదు తెలుసా" అన్నాడు.

ఆ మాటలతో మధుసూదనరావు చల్లగా ఇంట్లోకి జారిపోయాడు. తమ్ముణ్ణి లోపలికి పిలిచి "నీదగ్గర ఇప్పుడు ఏమాత్రం ఉంది" అన్నాడు. నారాయణరావు గుండెలుబ్రద్దలయ్యేట్టు ఏడ్చేడు. "డబ్బేమీ లేదన్నయ్యా" అంటూ. మధుసూదనరావు ఒక్కసారి చిరాకును పెంచేసుకొని "నా కొంపలో నిప్పెట్టడానికే మిగిలారు మీరంతాను. నన్ను సుఖంగా బ్రతకనియ్యరు" అంటూ, తండ్రికి అంత్యక్రియలు జరపడానికి, అతి కష్టంమీద, కళ్ళ నీళ్ళు పెట్టుకుంటూ 'మనీపర్సు' విప్పాడు.

ఆనాటినుంచీ నారాయణరావు అన్నగారిదగ్గరే పెరిగాడు. రెండు సంవత్సరాలు ఆ యింట్లో యమయాతన పడ్డాడు.

భోజనానికి కొంచెం త్వరగావస్తే, "అబ్బబ్బ... వండలేక ఛస్తున్నానమ్మా. మాయదారి సంతంతా మా ఇంటిమీదేపడి మేస్తూంది" అని లోపలినుంచి వినిపించీ వినిపించని పలుకులు వినిపించేవి. కొంచెం ఆలస్యంగా వస్తే, "ఏం...దొరగారికి వేళకావడం లేదు కాబోలు. ఎక్కడెక్కడ తందానా లాడుతున్నావురా ఇంత రాత్రివరకూ" అంటూ మధుసూదనరావు కొట్టే దూకుడు చూపించేవాడు.

ఇక నారాయణరావు పరీక్షల్లో తెచ్చుకున్న మార్కుల్ని, మధుసూదనరావు జాగ్రత్తగా పరిశీలించేవాడు. ఏలోపమూ లేకపోయినా, "సైన్సులో యాభైమార్కులే వచ్చేయేం"అని అరచేవాడు. "పేపరు చాలా కష్టంగా ఉందన్నయ్యా"అంటే, "ఇప్పుడే ఇలా వస్తూంటే పబ్లిక్ఎగ్జామినేషన్లో బండిసున్నాలే వస్తాయ్. ఏమో నాకు నమ్మకం లేదు నువ్వు ప్యాసవుతావని నువ్వు ఫేలయితే, నిన్ను తిరిగి ఇక్కడ చదివించేవాడు ఎవ్వడూలేడు తెలుసా..."అని హడలెత్తించేవాడు.

ఇక పాపం, నారాయణరావు బట్టలు చాకిరేవు మొగం చూడట మన్నది ఎప్పుడూ జరగనేలేదు. అతని బట్టలు అతనే ఉతుకుకొనేవాడు. ఇంట్లోకి కావలసిన నీళ్ళు అతనే తెచ్చేవాడు. అన్నగారు అప్పజెప్పిన కుర్రవాళ్ళకు పాఠాలుచెప్పేవాడు. ఇన్నిపనులూ చేస్తూ ఉన్నా అతను రాత్రివేళల కొంచెం ఎక్కువసేపు చదువుకుందామని కూర్చుంటే కరంటు కాలిపోతోందని ఆ అన్నయ్య గోలెత్తిపోయేవాడు. "పగలు పదిగంటలవరకూ గుడ్డి గుర్రాలకు పళ్ళుతోముతావాఏం?"అనేవాడు.కాని పగలు, ప్రైవేటు చెప్పించుకోడానికి వచ్చిన పిల్లల్ని అప్పజెప్పేవాడు. లేకపోతే బజారులోంచి కూరగాయలు తేడానికి పంపించేవాడు. సాయంకాలం నాలుగున్నర అయ్యేటప్పటికి, ఇంటిదగ్గర ఉండక

పోతే, నోటికొచ్చినట్లు తిట్టేవాడు. రాత్రివేళల కూడా అప్పుడప్పుడు ట్యూషనుచెప్పించుకోడానికి వచ్చినవాళ్ళకు పాఠాలుచెప్పమని శాసించేవాడు.

ఇన్నింటినీ సహించి, పిచ్చినారాయణ, అలాగే తలవంచుకొని, కళ్ళనీళ్లుబెట్టుకొనేవాడుకాని, ఒకరితో ఎప్పుడూ తన కష్టాలను, చెప్పుకున్న పాపాన పోలేదు. ఇరుగుపొరుగువాళ్ళతో మాట్లాడితే అన్నయ్య ఏమంటాడో అని భయపడిపోయేవాడు. "అయ్యో తలిదండ్రులు లేని కుర్రా"డని ఎవరైనా ఏ పండో కాయో చేతిలోపెడితే అవి పుచ్చుకోడానికే భయపడిపోయాడు. అందుకు తగ్గట్టుగా ఆ అన్నయ్య, "ఏరా...తిన్నింటి వాసాలుకూడా లెక్కపెట్టడం నేర్చుకున్నావ్... మేం సరిగా చూడడంలేదని ఆ భూషయ్యతో ఏమిటో చెప్పావేమిటి?"అనేవాడు పాపం, నారాయణరావీ అభూతకల్పనకి ఏంజవాబీయగలడు "లేదన్నయ్యా నేనలా ఏమీచెప్పలేదు"అనేవాడు. "ఊఁ, సరేలే. ఇంకెప్పుడైనా ఇంకెవడింటిదగ్గరైనా కనబడు చెప్తాను"అనేవాడు.

ఈవిధంగా ఎన్ని అడ్డంకులున్నా, ఎన్ని కష్టాలొచ్చినా నారాయణరావు స్కూలుఫైనలు పరీక్ష, మంచిమార్కులతోనే ప్యాసయ్యాడు. అంతటితో తన కష్టాలు తొలగిపోతాయని నారాయణరావు భావించాడు. కాని అలా జరగలేదు.

అతను పదిహేనేళ్ళ కుర్రవాడైనా తిండిసదుపాయంలేక పన్నెండేళ్ళ కుర్రవాడిలాగే ఉండేవాడు. అదేవిధంగా ఆ అన్నగారివద్ద అతని మనస్సు కూడా వికసించలేదు. అతనిలో పూర్తిగా కుర్రతనమూ, ప్రపంచమంటే ఎక్కడలేని భయమూ మాత్రం గూడుకట్టుకొని కూర్చున్నాయి.

తమ్ముడు స్కూలుఫైనలు ప్యాసయిన తరువాత మధుసూదనరావు ఎక్కువగా విసుగుకోవడమూ, అతనికి పనులెక్కువగా చెప్పడమూ తగ్గించేశాడు. నారాయణరావు అప్పటివరకూ పడిన బాధలన్నీ మరచిపోయి, అన్నయ్య ఏమిచేసినా తన బాగుకోసమే అనుకోవడం మొదలుపెట్టాడు. అయినా అప్పటికే అన్నయ్యదగ్గర పూర్తి చనువుతీసుకొని మాట్లాడటానికి, అతని గుండెల్లో బలం సరిపోయేది కాదు. అతనిముందుపడి సిరిగా మాట్లాడటానికి అతనికిప్పటికీ భయంగానే ఉంటోంది. నాలుక తొట్రుపడుతూనే ఉంది.

ఒకరోజున ఏలాగోఒలాగ ధైర్యం చేసుకొని, నారాయణరావు వాళ్ళన్నయ్యతో "నేనూ ట్రైనింగు చదువుతా నన్నయ్యా... వాళ్ళిచ్చే డబ్బుకాక, ప్రైవేట్లు చెప్పి కొంత సంపాదిస్తాను. దానితో నా భారం నీకు కొంచెం తగ్గుతుంది" అన్నాడు.

ఈ మాటవినగానే మధుసూదనరావు దిగ్భ్రాంతుడైపోయాడు. కాని వెంటనే తమాయించుకొని "ఏమిటీ...నువ్వూ మాష్టారు గిరీ వెలిగిద్దాం అనుకుంటున్నావ్? ...సరిసరి...ఎంతరచి చచ్చినా ఇందులో మిగిలేదేముందిరా...ఈ ప్రైవేటుకొచ్చే కుర్రాళ్లను చూసి,నువ్వేదో నేను బాముకుంటున్నాననుకుంటున్నావు కాబోలు ఇందులో సరిగా జీతమిచ్చి చచ్చేదెవడు? చూస్తున్నావుగా జీతాలెగేసి మానేసే వాళ్ళెంతమందో. నువ్వేదో ఏ రైల్వే ఉద్యోగమో సంపాదిస్తావు...అభివృద్ధిలోకి వస్తావని నేననుకుంటూవుంటే—నీకూ ఈ పంతుళ్ళ పనిమీనే మోజుకుదిరిందీ హాయిగా రైల్వే ఉద్యోగం అయితే రెండు చేతులతోనూ సంపాదించొచ్చు. పోనీ...నువ్వు నిజాయితీగా బ్రతకాలనుకున్నా... హాయిగా కాలుమీద, కాలేసుకొని, వాళ్ళిచ్చే జీతంతో బ్రతకొచ్చు.' అన్నాడు.

ఈ మాటలతో కుర్రవాడైన నారాయణరావుకు, ఒక్కసారి రైల్వే ఉద్యోగం మీదికి మనసు పోయింది. ఆ ఆశతోనే తను ఇక బ్రతకాలనుకున్నాడు. తనకు మంచి భవిష్యత్తు ఉందని ఏవేవో కలలుగన్నాడు.

మధుసూదన రావు ఆ మరునాడే తమ్ముడిదగ్గఱకొచ్చి, 'నీ అదృష్టం బాగుందిరా...మన శ్రీహరి కొట్లో నీకు పాతిక రూపాయిల ఉద్యోగం చూశాను. రేపేవెళ్ళి చేరు' అన్నాడు. నారాయణరావు అన్నగారి మాట జవదాటలేదు. వెళ్ళి మరునాడే పనిలో చేరాడు.

ఇక ఆ పనికి అంతూ పంతూ ఎక్కడా ఉండేదికాదు. ప్రొద్దుట ఏడు గంటలకు అక్కడకు వెళ్ళేవాడు: మధ్యాహ్నం ఓగంట మినహాయిస్తే తిరిగి రాత్రి ఇంటికి చేరేటప్పటికి ఎనిమిది దాటిపోయేది. అయినా నారాయణరావు అలాగే

పనిచేస్తూ పనిలో మంచివాడుగా పేరు సంపాదించటానికి, ఎప్పుడూ ప్రయత్నించేవాడు. కాని అలా రాత్రి ఎనిమిది దాటేవరకూ పనిచేస్తూ ఉండటంవల్ల, ఇంటికి వచ్చేప్పటికి అతనికి వాళ్లంతా హూనమై పోయినట్లుగా ఉండేది. పోనీ అంత కష్టపడి వచ్చినవానికి, ఇంటిదగ్గఱ సరైన తిండైనా ఉండేదా అంటే అదీలేదు. పైపెచ్చు వాళ్ళన్నయ్యగారి విద్యార్థులకు పాఠాలు చెప్పే బాధ్యత మీదపడేది. ఆ స్థితిలో అలా పాఠాలు చెప్పడానికి అతని మనస్సు ఉసూరు మనేది. కాని అన్నగారితో ఈ బాధనుగుఱించి చెప్పుకోడానికి అతనికి మనస్కరించేది కాదు. ఎవ్వరూ తనకు లేని పరిస్థితిలో, తనను చేరదీసి, చదువు చెప్పించి, అన్నం బట్టాఇచ్చి, ఇంత ఉద్యోగంకూడ చూపించిన, ఆ అన్నగారి ఋణం తను ఎప్పటికీ తీర్చలేననుకునేవాడు.

ఈవిధంగా రెండున్నరసంవత్సరాలు గడచిపోయాయి. నారాయణరావుకి రైల్వేలో ఉద్యోగం చేయడానికి వీలైన వయస్సువచ్చింది. కాని అతనికా విషయమే ఇప్పుడంతగా గుర్తులేదు. ఇప్పుడతని జీతం నలభై అయింది. ఈ రెండున్నర సంవత్సరాల ఊపిరి సలపని పనితో, సరియైన పోషణ లేకపోవడంతో నారాయణరావు పూర్తిగా చిక్కిపోయాడు. ఒకరోజున అతను అకస్మాత్తుగా మంచాన పడ్డాడు, ఆ సమయంలో, ఆ అన్నగారు మందు తెచ్చే బాధ్యతనుకూడ నెత్తిన వేసుకో లేకపోయాడు. నారాయణరావు ఆజ్వరంతోనే గవర్నమెంటు హాస్పిటలకు పోయి మందు కోసం గంటల తరబడి నిలబడ్డాడు. ఇంటికి నడచి వస్తూ రోడ్డుమీద కాళ్లు తేలిపోకుండా బలాన్ని చిక్కబట్టుకుంటూ నీళ్ళు కమ్మిన మబ్బుకళ్ళతో ఆ యమలోకానికి ఎలాగో ప్రాణాల్ని ఈడ్చుకొచ్చాడు. ఇంటిగుమ్మంముందు కొచ్చేసరికి అతని కాళ్ళు తేలిపోయాయి. దబ్బున ముందుకు తూలిపోయాడు. తలమీద బలమైన గాయం తగిలింది. ఇవన్నీచూసి కూడ మధుసూదనరావు జాలిపడ 'జాగ్రత్తగా నడిస్తే ఏం కొంపమునిగింది. ఏదో ముంచుకపోతూన్నట్లు అంత కంగారుగా నడవక పోతే ఏం?' అన్నాడు. నారాయణరావు మామూలుగా ఉంటే ఈ మాటలకంత పట్టించుకొనేవాడు కాదు. కాని ఆ జ్వరతీవ్రతలో ఆ మాటల కాతనిలో జ్వాలాలు రేగాయి. ఇంక ఈ ఇంట్లో ఒక్క క్షణం ఉండకూడదనుకున్నాడు. కాని అంతజ్వరంతో ఎక్కడికి పోగలడు? అయినా రోడ్డుమీద పోతూన్న ఒక రిక్షాను గబగబా పిలచి, అందులో ఎక్కి షావుకారుగారి దగ్గరకు పోయి, అయిదు రూపాయలు అప్పుతీసుకొని, వెంటనే గవర్నమెంటు హాస్పిటల్‌లో చేరిపోయాడు.

దీంతో మధుసూదనరావు ఇంటిలో ఆకాశమెత్తున లేచాడు. ఇరుగుపొరుగు వాళ్ళందరితోనూ, చూడండి వాడికెంత పొగరో లోకం ముందు మమ్మల్ని అవమానం పాలుచేయడానికి వాడెలాంటి సమయం చూసుకొని వెళ్ళిపోయాడో ఇంత నీచుణ్ణి చేరదియ్యడం నాదే తప్పయింది. ఇలాంటి వెధవకు చేసేకన్నా. వీధిని పోయే ఏ బిచ్చగాడికేనా చేస్తే ఇంతపుణ్యమేనా వచ్చేది. దుర్మార్గపు వెధవ. ఆ నాటికానాడూ అంతమందిలోనూ అలా అన్నాడు. ఈ రోజు కీరోజు ఇలా చేశాడు. ఇంకా నయం ఈ సంవత్సరం వీడికి పెళ్ళికూడా చెయ్యాలనుకున్నాను.' అని ఆయాస పడ్డాడు.

జ్వరం తగ్గిన తరువాత నారాయణరావు అన్నగారింటికి వెళ్ళలేదు. మూడు రూపాయలకు గదొకటి అద్దెకు తీసుకొని, హోటల్లో భోజనం చెయ్యడం మొదలు పెట్టాడు.

(ముగింపు వచ్చేసంచికలో.)

హోమ్ వర్కు చేయలేదని దండించిన లెక్కల మేష్టరుపై కోపంకొద్దీ ఓ కుఱ్ఱాడు స్కూలు గోడమీద "రావు మేష్టరు పిచ్చి మేష్టరు" అని రాశాడు. అది చూసిన యిద్దరు అమ్మాయిలు, "ఎంత దారుణం చూడు, 'మిష్టర్' అనకుండా ఉత్తి 'రావు మేష్టరు' అన్నాడు." అని విస్తుపోయారు.